

**Betreft: Podiumkunstenfestivals in 2025-2028, een reactie op het advies van de Raad voor Cultuur
24 april 2023 - De Verenigde Podiumkunstenfestivals
t.a.v. Staatssecretaris van Cultuur en Media**

Samenvatting

Om vernieuwing, nieuwe vormen en verjonging in de BIS en bij het Fonds Podiumkunsten een plek te geven in 2025-2028 is het van belang te investeren in de positie van de podiumkunstenfestivals. Binnen de BIS zit een grote weeffout waarvoor ook met huidige hoge kostenstijgingen een bedrag van 2,5 miljoen nodig is om deze te herstellen.

Binnen het Fonds Podiumkunsten knelt het vanwege kostenstijgingen van 25%, waarvoor een investering vanuit het budget voor verbetering arbeidsmarkt broodnodig is.

Daarnaast vragen wij u een budget van 1 miljoen per jaar beschikbaar te stellen voor een tweejarige instroomregeling voor podiumkunstenfestivals binnen het Fonds Podiumkunsten.

Tenslotte moedigen wij uw ambities rond de aangekondigde bestelwijziging aan en onderschrijven wij de reactie van Kunsten '92 op het advies van de Raad voor Cultuur. Wij gaan graag met u hierover in gesprek zodat u onze input kunt overwegen bij het opstellen van de nieuwe regelingen.

Geachte mevrouw Uslu,

Festivals zijn pioniers voor de sector als het gaat om publieksbenadering, -binding en -verbreding. Wie de sectoranalyses van de Raad voor Cultuur leest, ziet dat festivals in alle disciplines zorgdragen voor talentontwikkeling, internationalisering, nieuwe manieren van produceren, duurzaamheid en de ruimte voor experiment en dat een belangrijk aanbod niet op de Nederlandse podia te zien zou zijn als de festivals er niet zouden zijn.

Eind mei 2022 maakte u het herstelpakket post-corona bekend. Daarin ligt een belangrijke focus op de kansen voor (jonge) makers en de arbeidsmarktpositie van o.a. ZZP'ers in de cultuur. Ook ligt er een focus op cultuuraanbod voor jongeren en op de terugkeer van publiek. Wij denken dat wat de festivals en hun flexibele structuren (waarin presentatie, productie, talentontwikkeling, duurzaamheid, publieksontwikkeling allemaal een rol spelen) te bieden hebben, goed aansluit bij uw ambities.

Ook als het gaat over uw wens om nog steeds ook in 2025 - 2028 ruimte te maken voor vernieuwing en instroom. Om daarbij niet te vergeten dat het juist de festivals zijn die zeer breed verspreid over het land op vele plekken waar weinig kwetsbaar aanbod is, een onmisbare aanvulling op infrastructuur zijn. Binnen de landelijke en lokale culturele infrastructuur vormen festivals juist de nieuwe centrale spelers. Kiezen voor festivals = kiezen voor spreiding. Als podiumkunstenfestivals staan we echter vooraan in de linie, en daar waait een gure wind. Na de pandemie, inflatie, en

toenemende regeldruk wordt het ieder jaar lastiger om de festivals gezond en goed te organiseren.

In deze brief geven wij u een aantal handreikingen die in onze ogen aansluiten bij uw ambities en daarbij de constatering van de Raad voor Cultuur onderschrijven.

1. Wij zijn enorm blij dat u inzet op een stevige opschudding van het bestel per 2029. De huidige systematiek sluit al lang niet meer aan bij de werkelijkheid binnen de sector. Nieuwe vormen (waaronder de vorm 'festival') en nieuwe disciplines staan bij voorbaat 10-0 achter bij het willen binnentreden van het huidige verkokerde systeem. Festivals zijn niet meer weg te denken uit het culturele veld, en het is hoog tijd dat die positie ook terug te vinden is in beleid en begrotingen. Wij staan tot ieders beschikking om mee te denken over hoe het verder moet per 2029.
2. Voor de periode 2025-2028 zitten de festivals nog in de knel zowel in de BIS als bij het Fonds Podiumkunsten. Ten eerste ons idee over de BIS:

Binnen de BIS worden momenteel 9 festivals ondersteund met het geld voor 8, althans dat lijkt het geval, maar het is nog schrijnender. Binnen de totstandkoming van de huidige BIS zijn alle festivals stevig gekort op hun aanvraagbedragen. Dit komt in geen enkele andere categorie voor. Dat betreft in totaal een korting van 1,8 miljoen waardoor sommige festivals hoger uit zouden komen bij het Fonds Podiumkunsten en bijvoorbeeld het Holland Festival tonnen heeft moeten inleveren ten opzichte van de eerdere periode om ruimte te maken voor anderen. Er waren maar liefst 23 aanvragers met zeer positieve adviezen voor destijds 8 plekken. Dat maakt dit een van de meest overvraagde regelingen. Deze 1,8 miljoen is met inflatie en kostenstijgingen nu ongeveer 2,5 miljoen.

In 2021 adviseerde de Raad voor Cultuur hierover het volgende:

“Het landschap van BIS-waardige podiumkunstenfestivals is groter en veelzijdiger dan gehonoreerd kon worden, en de keuze van acht festivals doet niet volledig recht aan die pluriformiteit en kwaliteit. De raad adviseert (in lijn met het besteladvies ‘Cultuur dichtbij, dicht bij cultuur’) dat in de volgende BIS-periode genoeg plekken én genoeg budget is om het aantal BIS-festivals uit te breiden, en dat er dan ook de mogelijkheid is om nog meer genres te honoreren (zoals de popmuziek en de urban arts).”

“In een brief van 27 mei 2020 aan de Tweede Kamer schrijft de minister echter dat zij de maximering van het aantal podiumkunstenfestivals in de BIS schrapt. Dit doet zij in het licht van de uitzonderlijk slechte situatie voor festivals als gevolg van de noodzakelijke coronamaatregelen. Bovendien geeft zij aan dat het niet wenselijk is om podiumkunstenfestivals uit de basisinfrastructuur te laten vallen. De raad juicht de uitbreiding van het aantal plekken toe, al maakt het onveranderde beschikbare budget voor

de podiumkunstenfestivals slechts een zeer beperkte uitbreiding mogelijk, waardoor de hoeveelheid BIS-festivals nog steeds geen recht kan doen aan de kwaliteit en pluriformiteit van het Nederlandse festivallandschap.”

In het besteladvies 2025 - 2028 zegt de Raad voor Cultuur hierover nog het volgende:

“De festivals worden stevig geraakt door kostenstijgingen op diverse vlakken, wat hun financiële gezondheid ook voor de volgende periode op het spel zet. De raad adviseert derhalve om het bedrag voor deze categorie instellingen te verhogen naar een bedrag dat passend is voor negen festivals of om het aantal podiumkunstenfestivals in de BIS te maximeren op acht.”

Uiteraard onderschrijven wij deze adviezen en voegen wij eraan toe dat het bedrag dat eigenlijk toegevoegd zou moeten worden aan deze categorie 2,5 miljoen is, om daarmee de klap van 2021 na de coronaperiode weer op te vangen en de festivals enigszins gezond te houden.

Het verminderen van het aantal festivals in de BIS om het aantal festivals beter passend bij het beschikbare bedrag te krijgen levert een zeer ongewenste situatie op bij het Fonds Podiumkunsten, omdat daar dan grote festivals worden toegevoegd aan een regeling die al onder hoge druk staat. Plus dat het daarmee vrijkomende bedrag bij lange na niet het bestaande tekort voor de BIS-festivals oplost of aanvult.

Tenslotte vragen wij aandacht voor het feit dat er door de Tweede Kamer (kamerdossier 32820, nr 359, motie Belhaj cs.) in 2020 met Eurosonic Noorderslag een festival op het gebied van de (internationale) popmuziek is toegevoegd mede omdat dit genre elders in de BIS vrijwel geen ruimte krijgt. In uw brief ‘Toekomst culturele basisinfrastructuur’ van okt ’22 heeft u al wel de extra plek toegevoegd binnen de festivalregeling in de BIS. Echter u geeft geen nadere aanwijzing aan de Raad voor Cultuur met betrekking tot de invulling van die plek. We lezen hier dan ook niets over terug in het huidige advies van de Raad voor Cultuur. Hoe gaat u binnen de nieuwe regeling om met dergelijke recente besluiten van de Tweede Kamer op het gebied van de popmuziek?

3. Festivalorganisaties lopen aan tegen kostenstijgingen voor materieel en personeel die soms wel 25% (of meer) op een totale begroting bedragen. Mede daardoor (en doordat ook hier de budgetten al bij voorbaat te krap waren) zit er ook een enorme druk op de meerjarige festivalregeling van het Fonds Podiumkunsten. In de komende periode heeft u 34,1 miljoen aan middelen beschikbaar gesteld om de arbeidsmarktpositie binnen de culturele sector te verbeteren. Wij adviseren én vragen u deze middelen zeker ook specifiek beschikbaar te stellen voor de zeer kwetsbare festivalorganisaties binnen het Fonds Podiumkunsten.

Binnen het Fonds Podiumkunsten is in 2021 de nieuwe meerjarige regeling samengesteld met de budgetten van de eerdere meerjarige regeling plus die van de tweejarige regeling. Die laatste is daarmee komen te vervallen. Dat maakt dat instroom voor festivals de afgelopen vier jaar niet mogelijk was en nu ook de komende vier jaren vrijwel niet mogelijk gaat zijn. Voor veel jonge podiumkunstenfestivals geldt dat zij zich zonder landelijke financiële basis niet kunnen doorontwikkelen tot een duurzaam en toekomstbestendig onderdeel van onze sector. Ook is voor nieuwe festivals een toekenning van een rijksfonds (hoe klein ook) van groot belang om ook lokale financiering te organiseren.

Dit in combinatie met uw ambities om toch in de volgende periode nog ruimte te maken voor nieuwe spelers en nieuwe vormen, maakt het dat wij nu graag adviseren om een bedrag van 1 miljoen per jaar beschikbaar te stellen voor een nieuwe tweejarige regeling bij het Fonds Podiumkunsten zodat de instroom een plek krijgt en een aantal festivals vanuit de meerjarige regeling kunnen terugvallen op een passender tweejarige regeling en daarmee ook meer financiële ruimte wordt gecreëerd voor de blijvende festivals in de meerjarige FPK-regeling.

4. Tot slot onderschrijven wij de reactie van Kunsten '92 op het advies van de Raad voor Cultuur. Het voelt voor de categorie festivals geenszins dat de regeldruk verminderd gaat worden en er worden eigenlijk vooral meer eisen gesteld aan organisaties waar geen financiering tegenover staat. Festivals zijn overigens uit eigen beweging al jaren voorlopers op het gebied van duurzaamheid en het zichtbaar maken van innovatie. Wij voelen ons thuis bij dat nieuwe criterium, maar hoe de Raad voor Cultuur er nu over schrijft, lijkt het soms of cultuur de hele wereldproblematiek kan en moet oplossen en hoewel wij hier als festivals graag een gooi naar doen, zijn wij daarvoor echt veel te beperkt ondersteund. Er is simpelweg geen financiële ruimte voor extra taken en ook met de door ons hierboven bepleite maatregelen is de basis in elk geval tot 2029 nog niet op orde voor dit soort organisaties die al jaren roepen om een betere positie binnen het bestel passend bij het werkelijke belang van de festivals.

Wij gaan graag met u hierover in gesprek zodat u onze input kunt overwegen bij het opstellen van de nieuwe regelingen.

Namens meer dan 60 podiumkunstenfestivals overal in Nederland,

Margriet Colenbrander – coördinator De Verenigde Podiumkunstenfestivals

0629161247 - podiumkunstenfestivals@gmail.com - <https://podiumkunstenfestivals.com>